

Romano hangos

15re

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 19 • ČÍSLO 2 • VYŠLO 21. DUBNA 2017

zprávy

ÚSTÍ NAD LABEM – Sever Čech zamořily exekuce. V linii měst na severu Čech od Aše, přes Chodov, Jirkov, Litvínov, Krupku, Most, Chomutov a Duchcov a také na Jesenícku postihují exekuce 15 až 20 % obyvatel. Exekutoři vedou 4,5 milionu řízení proti 834 tisícům lidí. Nejmenší procento lidí v exekuci je naopak na Vysočině, ve Žďáru nad Sázavou, v Pardubicích a Zlínském kraji. Prezidentka exekutorské komory Pavla Fučíková tvrdí, že 130 000 Čechů se do konce života nezbaví dluhů.

PRAHA – Průzkum ukázal, že inkluze není takový strašák, jak mnozí, i mezi politiky, poukazují. Z reprezentativního vzorku 1027 lidí odpovědělo, že začleňování handicapovaných dětí do běžných škol neodmítá. Proti inkluzi bylo 15 % vyhraněných výhrad. Situace není zdaleka tak kritická. Většina postižených dětí již běžné třídy navštěvuje a jejich začleňování probíhá bez problémů.

z obsahu

Téma čísla:

**Romové
nebo cikáni?**

Zemřel Ignác Zima

V Muzeu romské kultury
proběhlo rozloučení
s významným Romem

strana 2, 3

Uklid'me Česko

strana 5

Týden romské hrdosti v Brně

foto: Sabir Agalarov

V týdnu od 3. dubna proběhl v Brně oslav v rámci Mezinárodního dne Romů, který již tradičně připadá na 8. dubna a připomíná tak historicky první romský kongres (Londýn 1971), kde byla slavnostně ustanovena romská hymna, vlajka a veřejnost byla požádána o respektování pojmenování Rom.

V Brně se slavilo už od pondělí, a to v Lužánkách, kde proběhlo vá-

zání stužek na Strom tolerance, zahrála cimbálová muzika pod vedením Milana Horvátha a zatančily Mercii. Úterý patřilo dětem v parku Hvězdička. Při dětském dnu se odehrál nejen fotbalový turnaj, ale byla také možnost si zasoutěžit v disciplínách jako skákání v pytlí či hod míčkem nebo vyrobit papírové květy. Příjemnou atmosféru doprovázela hudba a občerstvení ve formě tradičních romských pokrmů.

Muzeum romské kultury přichystalo pro střední den odborné kolokvium na téma tzv. cikánského tábora v Letech u Písku. První část kolokvia seznámila posluchače nejen se současnou podobou pietních míst, ale také se mluvilo o dozorcích v letském táboře a současném výzkumu genocidy Romů. Druhá část se věnovala pedagogickému přístupu k dějinám Romů a představila možnosti, jak o holocaustu

Romů učit. Odpolední debata na Filozofické fakultě o genocidě Romů a jejím připomínání byla určena široké veřejnosti. Záznamy kolokvia i veřejné debaty je možné zhlédnout na webu Muzea romské kultury.

Čtvrteční módní přehlídka v Místodržitelství paláci Moravské galerie návštěvníkům představila úspěšnou romskou šperkařku

Pokračování na str. 2

Autorka knihy Brnox mě podvedla a zklamala. V knize dominuje výsměch a ponižování Romů...

Kniha Brnox autorky Kateřiny Šedé dál budí vášnivou diskuzi. Potom, co autorka za knihu obdržela prestižní cenu Magnesia Litera v kategorii publicistika, začala kritika zejména od Romů ještě silněji. Respektovaný brněnský Rom Gejza Horváth o autorce napsal, že ho při přípravě knihy podvedla. Kniha je podle něj pro společnost a především pro Romy nebezpečná.

„Autorka knihy Brnox Kateřina Šedá mě požádala o příspěvek do své knihy a na základě toho, jak mi pozitivně popsala svůj záměr, jsem

s jejím požadavkem souhlasil. Musím však říct, že mě paní Šedá podvedla a zklamala,“ uvedl Horváth na facebookovém profilu ředitelky Muzea romské kultury Jany Horváthové, která sem veřejně umístila odkaz na svůj článek ze serveru Romea.cz.

„Knihu jsem viděl, četl a mám za to, že kniha si vůbec nemůže činit nárok na umělecké dílo a už vůbec ne na vyznamenání. Dle mého pohledu se ve vyznamenání díle vůbec nesešlo umění se skutečností. Kniha na mě působí spíš jako turistická brožurka. Také mám pocit,

že autorka svojí knihou chtěla podpořit názor většinové společnosti na Romů,“ pokračuje ve svém příspěvku Horváth a dodává: „Já jako Rom, který se denně setkávám s rasismem, odporem a nenávistí, můžu s klidným svědomím říct, že kniha je pro společnost nebezpečná, ale nejvíce je nebezpečná Romům. Ve zmíněné knize dominuje výsměch a ponižování Romů. Paní Šedá poukazuje na jejich úpadek a negramotnost. Nutí většinovou společnost dělat si o nich úsudek, jak jsou

Pokračování na str. 5

zprávy

EU – Čechům hrozí chudoba skoro nejméně ze všech zemí EU. Vyplyvá to z údajů Eurostatu. Podle této statistiky hrozí chudoba 14 % Čechů, což je nejméně po Islandu a Norsku, kde je chudobou ohroženo 13 % obyvatel. Nejhorší je situace v Bulharsku se 41 %, v Rumunsku 37 % a Řecku 36 %. Norsko a Island nejsou členy EU.

BRNO – Dvěma stovkám chudých lidí hrozí vystěhování z nechvalně známé ubytovny v brněnských Židenicích. Jedná se o dům na ulici Markéty Kuncové. Město nemá žádný prostředek, jak zabránit tomu, aby tito lidé zůstali bez střechy nad hlavou. V těchto rodinách je nejméně 120 dětí. Rodiny podaly trestní oznámení na soukromého majitele.

Město se snaží vystěhování rodin zabránit, nemá však žádné volné byty, kam by je mohlo umístit. Zvažuje proto možnost, že ubytovnu koupí. Tato možnost ovšem skýtá nebezpečí „precedensu“, který by mohl městu přinést další potíže, protože by jiní postižení mohli na tuto možnost následně poukazovat a využívat ji.

LIDICE – Památník Lidice má od 1. dubna novou ředitelku, paní Martinu Lehmannovou. Na konci roku odešel do důchodu ředitel Milouš Červencl a ministerstvo kultury vybralo v konkurzu jeho nástupkyni. Připomínáme, že Památník Lidice je stále správcem památníku Lety u Písku, který podle doporučení vládní rady pro záležitosti Romů má být převeden pod správu Muzea romské kultury v Brně. Naplnění tohoto návrhu je zatím v neurčité budoucnosti.

BENÁTKY NAD JIZEROU – Mladý kuchař Michal Husák sbírá originální romské recepty a chce je vydat knižně. V knize by se kromě 20 až 30 receptů objevovaly i příběhy z romských tradic v gastronomii. Jistě dobrá a podnětná iniciativa. Dovolujeme si připomenout, že Lubomíra Olahová již v roce 2000 vydala v nakladatelství Fortuna knihu Nejen romská kuchařka s romským názvem Na Ba Romaňi Kucharka.

O dějinách Romů

V rámci Týdne romské hrdosti pořádalo Muzeum romské kultury ve středu 5. dubna akce, jejichž společným jmenovatelem byla snaha překlenout bariéru často strnící mezi výsledky práce historiků a dalších odborníků a obecným povědomím veřejnosti o perzekuci a genocidě Romů v období druhé světové války.

S finanční podporou Nadačního fondu obětem holocaustu se konalo nejdříve odborné kolokvium, v jehož historické části nejprve s krátkými příspěvky vystoupili PhDr. Jana Horváthová, historička, muzeoložka a ředitelka Muzea romské kultury, historik Mgr. Michal Schuster, historik PhDr. Vojtěch Kyncl, Ph.D., náměstek ředitele Ústavu pro studium totalitních režimů Mgr. Ondřej Matějka a publicista a historik PhDr. Petr Klinovský. Následně byla otevřena debata, v níž panel odborníků odpovídal na dotazy z publika. V samotných odborných příspěvcích i v následné debatě bylo vícekrát skloňováno jméno obce Lety u Písku v souvislosti s budoucím osudem místa, kde stával jeden z protektorátních tzv. cikánských táborů, a kde od 70. let funguje velkovýkrmna prasat. Vojtěch Kyncl k poslání památníku v Letech uvedl: „Co má být signálem pro budoucí generaci? Já se domnívám, že je to úcta k oběti jako takové.“ Ondřej Matějka na téma společenské reflexe události holocaustu v návaznosti na pietní místa řekl: „Je to především myšlenkový výkon, ale je to také výkon organizační a v posledku také třeba finanční, který je jako výkon viditelný a srozumitelný společnosti.“ Dále dodal, že finance vynaložené na úpravu pietních míst jsou pro společnost mimo jiné signálem, že připomínka obětí je hodnotou nejenom intelektuální, ale její váha je skutečně cenná pro celou společnost. Je však zapotřebí se pro takové vynaložení zdrojů rozhodnout.

V části kolokvia věnované vzdělávání o dějinách Romů představily své aktivity vedle Muzea romské kultury i spolek Romano džaniben, Oddělení pro vzdělávání a kulturu Brno Židovského muzea v Praze a Institut Tereziánské iniciativy, jehož pracovnice provedly účastníky workshopem Rozprava nad zákonem „O potulných cikánech“ z roku 1927.

Od 16. hodiny potom probíhala v prostorách Filozofické fakulty Masarykovy univerzity na ulici Arne Nováka veřejnosti určená debata o válečné genocidě Romů a jejím připomínání. Vedle výše uvedených odborníků se ji účastnili i předseda Sdružení Romů na Moravě Ing. Karel Holomek, vedoucí Semináře romistiky Univerzity Karlovy Mgr. Helena Sadílková, M.A., Ph.D. a Leoš Fučík, který je iniciátorem projektu Kameny Danielů, jehož cílem je umístění pamětních kamenů Stolpersteine za romské oběti holocaustu z brněnských Černovicích.

text a foto: Muzeum romské kultury

V Muzeu romské kultury se rozloučili s Ignácem Zimou

Pal amare helički čirikloro leťinel...

Čirikleja, ma leťin, parno d'ive(s) ma vičin!

Nad naší osadou letí ptáček...

Ptáčku, nelétej, bílý den nepřivolavej!

Tímto úryvkem z vlastní písňové tvorby I. Zimy (které se věnoval v době svého mládí, kdy také aktivně hrával na housle) loučíme se a pro aver svetos doprovázíme pana Ignáce zv. také Hynka či Ganáce Zimu (23. 2. 1938 Kopčany, SK – 6. 4. 2017 Brno). Odešel člověk velmi čínorodý, který s Muzeem romské kultury po mnoho let úzce spolupracoval, kterého jsme si vážili a na kterého budeme rádi vzpomínat. Z mnoha činností, kterým se pan Zima věnoval, nemůžeme nezmínit aktivity spojené se Svazem Cikánů-Romů na přelomu 60. a 70. let 20. století, práci v romském středisku DROM, výuku romštiny na Střední policejní škole a Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity, vytvoření vlastního pracovního sešitu k výuce romštiny, kroniky rodných Kopčan, sběr ústní lidové slovesnosti či v posledních letech jeho výtvarnou tvorbu (v níž se stále vrací ke své rodné osadě).

V roce 2015 byla p. Zimovi udělena Cena Muzea romské kultury za dlouholetou spolupráci s muzeem, zejména v péči o uchování a rozvoj romského jazyka a dalších oblastí tradiční kultury, za předávání historického vědomí dalším generacím. **Muzeum romské kultury**

V roce 2015 byl pan Zima oceněn Cenou Muzea romské kultury za dlouholetou spolupráci s Muzeem romské kultury, zejména v péči o uchování a rozvoj romského jazyka a dalších oblastí tradiční kultury, za předávání historického vědomí dalším generacím.

foto: archiv Muzea romské kultury

Autobus na pietní shromáždění v Letech u Písku

Dne 13. 5. 2017 Muzeum romské kultury vypraví autobus na pietní shromáždění v Letech u Písku.

Pietní akt uctí památku 327 obětí tzv. cikánského tábora v Letech u Písku, které zde v letech 1942–1943 zahynuly, i Romů transportovaných odsud do koncentračního tábora v Osvětimi. Pietu v Letech pořádá Výbor pro odškodnění romského holocaustu.

Od srpna 1942 do jara 1943 bylo v takzvaném cikánském táboře v Letech u Písku internováno více než 1 300 mužů, žen a dětí, převážně Romů. Katastrofální podmínky v táboře si vyžádaly životy 327 z nich. Více než 500 Romů bylo v květnu 1943 transportováno do koncentračního tábora v Osvětimi, odkud se většina z nich nevrátila.

8:00 odjezd autobusu z Brna (Muzeum romské kultury, Bratislavská 67), předpokládaný příjezd do Let před 12:00

12:00–14:30 program pietního aktu

18:30 předpokládaný návrat do Brna

Místa v autobuse je nutné rezervovat na emailu sekretariat@romuz.cz nebo na telefonním čísle +420 545 581 206. Doprava autobusem je zdarma.

MUZEUM ROMSKÉ KULTURY

NADAČNÍ FOND OBĚTEM HOLOCAUSTU

Týden romské hrdosti v Brně

Dokončení ze str. 1

Nicole Taubinger a novou kolekci módní značky Gypsy MaMa.

Pátek již tradičně patří velkým oslavám Mezinárodního dne Romů, které se letos odehrály na Moravském náměstí. Stánky nabízely občerstvení z romské kuchyně, aktivity pro děti, věštinu i činnost Muzea romské kultury. Na pódiu se střídaly hudební i taneční vystoupení (Piroš Rouža, Merci, Anna Marie Bagárová, Fany, Kennedy, Lakatoš, Romstar Vyškov, Imperio, Funky Brothers a živá show Cigy Cirkusu). Nedělní dílna k výstavě Poklad Romů v Muzeu rom-

ské kultury zakončila úspěšný Týden romské hrdosti. Výstavu Příběh Romů ve foyer sálu Břetislava Ba-

kaly v Bílém domě je ale možné zhlédnout až do 2. května.

Muzeum romské kultury

foto: Adam Holubovský, Muzeum romské kultury

Anketní otázka

V poslední době se v ČR a na Slovensku rozvinula debata o tom, kdo vlastně jsme, zda Romové nebo cigáni. Mluví o tom Češi, Slováci, i Cigáni a Romové. A jak to vidí samotní Romové? To vám už řeknou oni sami.

Jitka Ferková, ČR – Ústí nad Labem

O uznání své identity bylo potřeba se hájit už v dřívějších dobách – kdy to bylo možné, např. od roku 1989, ale i dříve. To, že nejsme nikým uznávání jako národ, jde z historie a je to samotná chyba všech Romů – ne majority. Pokud by se Romové uměli už dříve spojit a poznali sílu jednoty, tak bychom se uhájili. Když se ale budeme hájit jen s tím rozdílem – cikán nebo Rom – tak se opět dovíme, že je to to samé – protože majorita zná jen slovo cikán, a to pochází i z jiných zemí. Slovo Rom se začínali dovídat až po roce 1989, kdy začala svobodná vůle, a proto je to pro majoritu novina a těžko by přijali, že cikán je jen hanlivé oslovení pro Roma. Mrzí mě, že máme mezi Romy skvělé osobnosti, kteří by mohli sjednotit Romy, a dodnes se tak nestalo. Ale jedno je směšné, a to, že dnes si mezi sebou Romové taky řeknou – jeden cikán udělal tohle nebo tam ten cikán nadával na druhého cikána, a tak dál. Je tohle tedy přirozené, když to řekne Rom a od majority, je to rozdílné??? Proč? Sami o nás řeknou, že se tak oslovujeme navzájem. Nejprve tedy začneme u nás samotných Romů – abychom si dokázali, že jsme Romové, a ne Cikáni – mělo by se to uznat z obou stran. Příklad: U soudu by se obhajoval Rom s tím, že ho nazval Čech Cikánem a žádal by odškodnění. Čech by se bránil zase tím, že sám slyšel, že cikáni si sami říkají „cigani“. Takže s tímto zůstaneme vždy jen Cikáni, to jen na oko nás slušně někdo uzná za Roma. Budu ráda, když se konečně něco rozhoupe a budeme konečně ne Romové nebo Cikáni, ale především lidé, jako všude na světě.

Michal Šamko, ČR – Zruč nad Sázavou

Každý stát či každá národnost má v jiných zemích ambasády, svá ministerstva. My jsme také národ, sice bez území, ale právě proto souhlasím s tím, aby byla vytvořena něco jako romská ministerstva, jak u nás, tak v SR. Je zapotřebí, aby i Romové měli své zastání či možnost bránit se. Židé jsou zde také menšinou a mají své možnosti obrany a stejně tak mnoho dalších národů. Jen na nás se nějak zapomíná, majorita rozhoduje o nás bez nás.

Helena Formanová, ČR – Praha

Jsem zhrozena z toho, jak někteří naši lidé tvrdí majoritě, že nejsou Romové, ale cikáni. A když jim někdo nadává do cigošů, tak se s ním hned poperou.

Pavel Daniel, ČR – Břeclav

Přesně tak, Rom je slušné slovo, proto nás to neurazí. Ale jakmile nám někdo řekne cigán, tak to vnímáme jako nadávku. To špiní naši romskou čest. Cigáni nám říkají i proto, že si nic dobrého o nás nemyslí. Nevěří, že jsme něčeho schopni, že něco umíme, že něco od života pro své děti i pro sebe chceme. Ale my jsme Romové, jsme národ, který má svoji historii, bohatou kulturu a hlavně nejsme lakomí.

Emil Voráč, ČR – Karlovy Vary

Krásný deštivý den. Ale, ale, tak takhle by to opravdu nešlo, stačí přeci krásný den? Ale nadpis jsem zvolil takto záporně, budu reagovat na některé naše politiky a potažmo neromské rádoby integrátory Romů. Vyslechl jsem si rozhovor pana Čunka, co na to říci? Mně to dává dojem a není to poprvé, jako by pan Čunek byl jaksi pomalejší v myšlení, totiž když takový rozhovor poskytne jakýkoli vzdělaný Rom, tak bude atakován ne jenom většinovou společností, ale i uvnitř té naší. Mně přinejmenším celý ten rozhovor přišel jak-

si zmatený, tak například, pan Čunek se tam vyjadřuje, že Romové, vlastně ne Romové, ale Cigáni, kočovali až do druhé světové války. Já myslel, že toto ukončila Marie Terezie a také nařídila povinnou školní docházku. Zřejmě jsem na velikém omylu.

Dále pan Hejtman, Starosta a Senátor a vlastně spousty dalších jemu podobných, alespoň co se týče myšlení, mají jasno v tom, že Romové jsou „nemakačenka“ a že nepracovali ani v bývalém režimu, co dodat. Stále dokola především starostové většiny měst a obcí prosazují práci pro města a obce s tím, že Romové budou pracovat jako na galejích. Ale zůstane jim razítko na čele, a to razítko nezaměstnaného, a za odvedenou práci si pak tito zaslouží dávku v nezaměstnanosti. Prý, jak mnoho neromů tvrdí, je to motivační pro nepřizpůsobivé občany (cikány) k tomu, aby konečně měli zájem pracovat. Jo, jo, pan Senátor to má opravdu v té hlavice uspořádané. Dokonce v roce 2006, než začal vystěhovávat Romy daleko za město nebo do kovových kontejnerů, tak založil neziskové sektory, a ty byly financovány, jak on sám tvrdí, z prostředků města – jasně, tyto se staraly právě o tu integraci. Jaksi pan Čunek nehovoří o tom, že neoprávněně tyto občany vystěhoval, například byly nuceni si brát hypotéky na nemoovitosti, tyto dostaly, a to přesto, že byly nezaměstnaní. Přestěhovaní byli jen na základě smluv o smlouvách budoucích, a to ještě podobně jako v tom filmu Kulový blesk. Neustále se tady hovoří o nevzdělanosti nás Romů, stále se hovoří o tom, jak si většinová společnost přeje, aby konečně „ty cigoši už makali“. Ale stále se také prosazuje, aby ti Cikáni makali nejlépe zadarmo, nebo za skývu chleba. Jako by šlo o politiku udržení této etnické skupiny v chudobě.

Jo, pan Čunek si umí dokonce, tedy ne on, ale jeho projektanti, vytřískat na EU projektech těžké prachy, no, je to borec. Takové prachy neumí vytřískat jenom on, je jich mnohem více. Jako by razili heslo udržitelosti stávajícího stavu, neboť jen tak budou moci stále dokola hovořit o nepřizpůsobivosti a potřebě integrace. Tak přeci získávají některé úřady práce také nemalé prostředky, no ale co, oni pořádají vzdělávací kurzy, které ale dlouhodobě nezaměstnaní nesmějí ukončit úspěšně. Proč? No přeci proto, aby ÚP mohly poukazovat na to, že projekt je velmi úspěšný, ale časově nedostatečný, to je následně doložené 100% neúspěšnými testy závěrečných zkoušek. Takže je potřeba projekty dokola opakovat, dokud to ti blbec nepochopí.

Tak a budu končit a jak jinak, než tak, jak jsem začal na začátku, tak jak jsem pochopil psychologii pana Senátora: TAK TEDY KRÁSNÝ DEŠTIVÝ DEN.

Jaroslav Facuna, Anglie – Peterborough

U nás je najhorší to, že je rasizmus a rasisti. Ale sú medzi nimi aj ľudia, ktorí nie sú rasisti, len majú predsudky. Tito ľudia sú ovplyvňovaní médiami a propagandou. Trvá to 27 rokov, čo im vymývajú mozgy. Ľudia majú mylný názor a nemajú potuchy, aká je skutočná pravda. Zatiaľ čo my Rómové a gadže sa medzi sebou žereme, oni tam hore okrádajú ľudí a vykrádajú štát. A keď si ľudia všimnú, ako kradnú, tak oni hodia ľudom do placu nás Rómov, ako vykrádame štát. Majorita sa na nich vykašle, začnú bojovať s nami a oni môžu ďalej kradnúť.

Renáta Vavrochová, Anglie – Londýn

Musím se přidat také! A řeknu vám jen tolik, že když mě někdo nazve Romkou, tak mě to neurazí, ale jakmile už jsem Cikánka, tak mě to uráží. No, a řeknete mi, proč mě to uráží, i když vím, že jsem Romka? Protože v duchu každý z nás víme, že pro bílé budeme vždycky jenom Cikáni. Já si myslím, že by mělo být trestné nás nazývat Cikány.

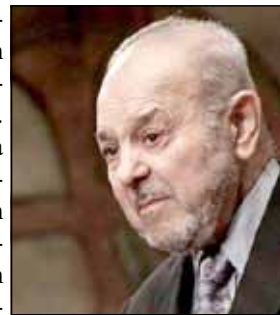

Připravil Gejza Horváth

komentář

S Ignácem Zimou jsem pracoval

KAREL HOLOMEK

Dovolte krátkou připomínku vzájemné spolupráce a přátelských vztahů s Ignácem v letech 1968 až 1973, tedy v čase, kdy se v euforické době „pražského jara“ probudili i Romové. Ta doba netrvala příliš dlouho. Byla omezena jen na dobu jednoho roku, kdy se v lidech rozvíjela touha po svobodě, aby v dalších letech následovala opatrná a postupně sílící „normalizace“ vztahů, tedy návrat k předcházejícím praktikám nesvobody a vlády jedné komunistické strany.

Samotný Svaz Cikánů-Romů vznikl vlastně už v počínající normalizaci, během roku 1969, tedy už za podmínek, které jeho úsilí brzdily.

Příprava založení Svazu však se děla v době té euforie a do vzniku Svazu vložila neopominutelné prvky emancipace Romů na principech samosprávy a svobody, které pak sehrály naprosto zásadní roli po „sametové revoluci“ pro pokračovatele tohoto úsilí. Mezi první a nejdůležitější osobnosti z nich patřil Ignác Zima.

Hynek, jak jsem ho oslovoval já, tehdy pracoval na železnici v Hodoníně, ale patřil k zakládajícím členům Svazu Cikánů-Romů. Byl komunistou, jinak to tehdy nešlo, a musel tedy zažít nejen krátké a veleúspěšné časy činnosti Svazu, ale také časy jeho likvidace, které absurdně ukončily právě komunistické špičky v podobě Vasilu Biľaka. Ten tehdy u té likvidace byl a Hynek byl mezi těmi, kteří museli tu hořkou pilulku polknout. Svaz Cikánů-Romů musel skončit jako plod roku 1968.

Nevýznamná epizoda, řeknete.

Ale už v listopadu 1989 tu Hynek Zima stál u zrodu všech nejdůležitějších aktivit Romů. To už bydlel v Brně a té práci se mohl věnovat naplno. Drom, Společenství Romů na Moravě, Muzeum romské kultury, dokonce i pozdější IQ Roma servis mohou vděčit právě jemu za svůj vznik. Brno se tak opět stalo městem romských intelektuálů a kdo něčemu rozumí, nepovažuje tuto charakteristiku za hanu. Prospělo to nepochybně celému městu, nejen Romům.

Bylo mi cti i potěšením, že jsem se všeho toho úsilí Hynka Zimy mohl účastnit spolu s ním. Čest jeho památce!

Amen nasam cigaňi, amen sam Roma

Amen nasam cigaňi, amen sam Roma u sar Roma kamas te avel the rešpektimen. Vaš oda bi amenge kampelas te vazdel upre bari jekhetaňi diskuzija, sar te uhajinel amaro pravos, the te doispidel le Slovaken, le Čechen, the le Ciganen, hoj te rešpektinen amari narodnostša, savi amen diñas o zakonos. Kamahas bi te del andro sudos e Čechiko, the e Slovensko, the o Evropsko sudno tribunalos bi olestar majinlas te čhivel avri čačpnaskere the ekonomicka štrofi perdal so duj štati. Amen sar menšina sam andro pravos, imar mušinas te chraňinel amari romaňi narodnostša. Andre ČR the SR bi kamahas te del alestar te džanel pro varesave thana – pro ministerstva, le ombudsmaneske, pro vladne uradi, the pro instituciji, so pes zaačhen vaš o manušengere prava. Perdal amari istota bi kamahas peske tiž te mangel, hoj andro so duj štati amen te avel ministerstva perdal o narodnostne menšiny. Pre ala uradi bi kamenas te kerel buťi ča o zastupci vaš peskre narodi. Sem e spoločnosť a amenge našťi diktinel. Joj amenge našťi phenel, ko sam, aňi ko mušinas te avel. Amen džanas, hoj sam Roma, amen rozhodňinaha pal oda, sar amenge kampel te phenel.

Gejza Horváth

My nejsme cigáni, my jsme Romové

My nejsme cigáni, my jsme Romové a jako Romové chceme být i respektováni. Proto by bylo vhodné vyvolat společnou diskusi o tom, jak využít svého práva a donutit Slováky, Čechy i Cigány, aby respektovali naši zákonem uznanou národnost. Měli bychom napsat trestní oznámení na ČR i SR, a EU soudní tribunál by měl z toho vyvodit právní i ekonomické důsledky pro oba státy. Jako menšina jsme v právu, a proto už musíme začít hájit naši romskou národnost. V ČR i SR bychom měli oslovit různá ministerstva, úřad ombudsmana, radu pro národnostní menšiny, úřad romského zplnomocněnce a instituce zabývající se lidskými právy. Pro naši bezpečnost bychom měli také vyžadovat, aby v obou státech byla zřízena ministerstva pro národnostní menšiny. Na těchto úřadech by měli pracovat jen zástupci národnostních menšin. Společnost přece nemůže rozhodovat o tom, kdo jsme, nebo kým musíme být. My víme, že jsme Romové, a my budeme o tom rozhodovat, kým chceme být.

Gejza Horváth

Chcete přispívat na naše anketní stránky?

**Ozvěte se šéfredaktorovi na
romanohangos@gmail.com**

Vakeras romanes

Romipen
Romaňi čhib hin nekguleder.
Savore sam Roma.
Kamas jekh avres.
Rado khelas, bašavas, gifavas.
Tiž keras but'i.
Hin amen kovlo jilo,
so hin phundrado savorenge,
kalenge the parnenge.
Phenen, hoj sam čore.
Oda nane čačipen.
Paťiv deha, paťiv chudeha.
Sar tu ke mande, avka me ke tute.
Sar opre, avka tele.
Sar tele, avka opre.

romství
Romský jazyk je nejsladší.
Všichni jsme Romové.
Máme rádi jeden druhého.
Rádi tancujeme, hrajeme, zpíváme.
Také pracujeme.
Máme dobré srdce,
které je otevřené všem lidem,
tmavým i bílým.
Říkají o nás, že jsme chudí.
To není pravda.
Dáš ůctu, ůcty se ti dostane.
Jak ty ke mně, tak já k tobě.
Jak nahoře, tak dole.
Jak dole, tak nahoře.

Jan Horváth

Romipen

Každý národ je hrdý na své tradice, historii a kulturu. I my, Romové, máme svou bohatou historii, svébytnou kulturu a tradice. Nazýváme je jedním slovem – ROMIPEN – ROMSTVÍ.

Co to je Romství?

Príslušnosť k národu bez vlastního štátu a územia, čo nám nebráni v emancipácii a rozvoji vlastnej identity. Na území bývalého Československa žije kolem milionu Romů, dělíme se na různé skupiny, rody a komunity. Jedno však máme společné – jazyk a kulturu.

Jazyk, naše romština, je nejdůležitějším a hlavním prvkem naší romské identity. Spojuje nás všechny na celém světě, domluvíme se jím se všemi romskými skupinami. Ten, kdo již neovládá svou řeč, je ochuzen o bohatství romského ducha, o poklad a vzácný klenot, který nám zanechali naši předkové. Nic není ztraceno, všichni se mu mohou naučit.

Romipen máme všichni zakódováno v krvi, v naší mentalitě, myšlení, konání, v našich trápeních i radostech.

Na otázku, zda Cigán nebo Rom, odpovídám jednoznačně: ROM! Hlavní název našeho národa nám vymysleli gadžové, kteří si přáli nás potupit, zhanobit. Tisíce roků se nazýváme naším jménem – ROMOVÉ a nikdo, žádná lidská síla, tomu nedokáže zabránit.

Je to odkaz našich otců a dědů, který nám nikdo nevezme, je to naděje na lepší budoucnost našich dětí. Opre Roma!

Romipen

Sako nipos hin barikano pre peskeri tradicija, kultura, čhib. Oda savoro vičinas ROMIPEN.

So hin Romipen?

Kaj sam jekh nipos, bije peskeri phuv, aľe zorale, hoj šaj bararas amaro rat, amari identita. Pre puraňi Česhoslovakija dživen vaj milionos Roma, sam but fajti, jekh hin amen jekhetane – amari čhib romaňi. Oda manuš, ko nadžanel romanes, hino čoro, bije somnakaj, so amenge mukhle amare phure. Nič nane našado, sako šaj sikhľol romanes.

O romipen hino andro sako Rom, andre amaro rat, čhib, andre amare dukha the loša.

Pro phučiben, či Rom abo cigán, phenav: ROM! O melalo the džungalo nav cigán amenge džine o gadže, save amen kamen te pekel tele. Ezera berša sam Roma a ňiko pre luma, ňisavi zor nane ajsi, so šaj našavel amaro romipen.

Oda hin baro kučiben, savo amenge mukhle amare phure dada the lengere dada. Pro feder dživipen amare čhavage. Opre Roma!

Jan Horváth

Jak je to ve skutečnosti?

Jsou to cikáni nebo Romové?

Během 1. světového romského kongresu u Londýna v roce 1971 se zástupci Romů z různých zemí (včetně delegátů z tehdejšího Československa) shodli na tom, že budou prosazovat užívání označení Rom (případně dalších minoritních sebeoznačení jako Sinti apod.) namísto Cikán/cikán a jeho variant. Proč se tak rozhodli?

Dómové

Romové, jak známo, mají svůj původ v Indii, kterou jejich předci z neznámých důvodů opustili mezi 6. a 9. stoletím našeho letopočtu. S největší pravděpodobností se vyčlenili z uskupení kast, které známe pod označením „dom“. Na základě standardních jazykových změn, které u novindických jazyků sledujeme, se první samohláska (D) změnila na R (tzn. na Rom), v některých zemích na Blízkém východě na L (tzn. Lom). Slovo Rom je odnepaměti součástí základní romské slovní zásoby, vyjadřuje příslušnost k romskému národu. Na rozdíl od něj slovo cikán v romštině nenajdeme.

Athinganoi

Když Romové při cestě z Indie dále na západ vkročili pravděpodobně v 11. století na území tehdejší Byzantské říše, postarali se svým odlišným vzhledem a vystupováním o rozruch (přicházeli totiž z úplně jiného kulturního prostředí). Vypadali zvláště, navíc se živili zejména magií, předváděním cvičných zvířat apod. Obyvatelům říše připomínali tehdy už rozprášenou heretickou sektu tzv. Athinganů, a tak je za ni zaměnili. Z tohoto označení potom postupnými jazykovými změnami vznikla dnešní podoba slova Cikán a jeho cizojazyčných variet (německá Zigeuner, francouzská Tsigane, slovenská Cigán apod.). Už od počátku ale toto označení mělo negativní konotace. Sekta Athinganů byla rozprášena právě pro svou odlišnost, vyznávání magie a dalších činností, kterých se tamní panovníci obávali, a tak svým obyvatelům (později i ve vztahu k Romům) zakazovali

se s touto sektou stýkat – pod pohrůžkou různých trestů. Označení Cikán později nabralo i další negativní konotace.

Je tedy logické, že zejména romští vzdělanci začali propagovat to označení, které odjakživa k pojmenování sebe sama ve vlastním jazyce používají. V našem kontextu se oficiálně poprvé slovo Rom objevilo v názvu organizace, která vznikla díky Pražskému jaru v roce 1969, Svazu Cikánů-Romů. Právě snahy jeho činitelů o uznání Romů za národnostní menšinu (namísto statusu sociální skupiny zaostalých obyvatel, jak je režim tehdy vnímal) a užívání označení Rom, vedlo k násilnému zrušení svazu v roce 1973. Opětovně prosadit původní označení Rom bylo možné až v 90. letech, kdy byli Romové i v ČR

uznání za národnostní menšinu. Někteří Romové se identifikují s označením Cikán, jelikož jsou na jeho užívání (výhradně v češtině nebo slovenštině) zvyklí. Ani jedna z variant ale není špatně. Základem je totiž respektovat přání každého na jeho sebeurčení – ať už se označuje za Cikána nebo Roma.

Lingvistická poznámka: Rom v romštině znamená „příslušník romského národa“, rom (s malým písmenem) pak romský muž nebo manžel. Užívané označení Nerom (které propaguje Ústav pro jazyk český) tedy o členech majority neříká, že nejsou lidé. Říká, že nejsou Romové. Stejně jako to říká neutrální romské označení gádžo.

Lukáš Houdek
převzato z hatefree.cz
foto: Sabir Agalarov

Čistá Vysočina – budou uklízet i uživatelé a pracovníci Charity

Akce Čistá Vysočina se zúčastní opět i uživatelé a pracovníci sociálních služeb Oblastní charity Jihlava. Budou uklízet v okolí sídla svých služeb. Zapojí se služby pro drogově závislé a také ty, které se věnují dětem a mládeži nebo romské komunitě.

Klientům a pracovníkům Oblastní charity Jihlava totiž není lhostejné, jak to vypadá na místech, kde jsou poskytovány sociální služby.

„Do akce se zapojujeme již několik let. Záleží nám na tom, jak vypadá okolí Jakubského kostela. Jedná se o místo, kde naši uživatelé každý den prochází – místo, kde denně procházíme i my. Děti mají takto šanci lépe pochopit, jak je důležité udržovat naše okolí čisté a hlavně se podílet samy na jeho úklidu. V rámci akce s dětmi zároveň probereme třídění odpadů,“ řekla Zuzana Krčálová, sociální pracovnice z Nizkoprahového zařízení pro děti a mládež Erko Jihlava.

Potřetí se do akce zapojí Centrum U Větrníku – kontaktní a poradenské centrum pro osoby ohrožené drogovou závislostí. „Do úklidu se zapojujeme již po několikáté. U našich uživatelů tak každoročně probouzíme dobrý pocit ze společně vykonané práce, která je užitečná jak pro ně samotné, tak i pro občany naší ulice,“ uvedla Tereza Meruňková, vedoucí této sociální služby.

V oblasti mimo Jihlavu budou uklízet pracovníci s dětmi a mládeží z Terénních programů SOVY. „Akce se účastníme již druhým rokem. Zapojíme znovu děti z Chotěboře, kterým se minulý rok úklid líbil. Jsme tedy rádi, že můžeme v této aktivitě pokračovat a nadále rozvíjet jejich smysl pro komunitní aktivitu,“ vysvětlila Eva Nováková, vedoucí terénních programů při jihlavské Charitě. „Pro děti je důležité vidět, jak může jejich okolí vypadat, když se všechny spojí a společným úsilím si jej samy uklidí. Vysvětlujeme jim i to, že jsou sou-

částí celorepublikové akce a že ve stejný čas uklízejí na jiných místech i další děti i dospělí,“ řekla dále Nováková.

Uklízet se bude poprvé také v okolí Nizkoprahového zařízení pro děti a mládež ZASTÁVka Telč. „Chceme podpořit vytváření pozitivního obrazu ZASTÁVky v Telči a okolí. Zároveň jsme vybrali lokalitu, kde se v terénu nejvíce vyskytují naši klienti a přispívají k jejímu znečišťování a doufáme, že se tak budou snadněji motivovat. A nakonec – samotná práce a její preventivní charakter. Obzvláště ve spolupráci pracovníků a klientů,“ zdůvodnil zapojení se do akce Jiří Rezek, koordinátor telčského nizkoprahového zařízení ZASTÁVka.

Stejně tak se poprvé do úklidu zapojí i Nizkoprahové zařízení pro děti

a mládež Vrakbar Jihlava. „Lokalitu, které jsme vybrali pro úklid, jsou dvě. Sídliště U Pivovaru, kde sídlí naše zařízení a některými obyvateli nejsme vnímáni pozitivně. Tím se jim budeme snažit ukázat i pozitivní vliv služby na uživatele a okolí zařízení. Další lokalitou jsou Smetanovy sady, kde se v letních měsících hojně vyskytují naši uživatelé. Mimo jiné tam během července pořádáme akci pro širokou veřejnost „Léto bez koruny“. Důvodem, proč jsme se rozhodli do akce zapojit, je podílení se uživatelů na úklidu a zvelebování prostranství, ve kterém tráví svůj volný čas a snaha o pozitivní náhled široké veřejnosti,“ uvedla Aneta Kučerová, koordinátorka Nizkoprahového zařízení pro děti a mládež Vrakbar Jihlava.

text a foto: Radka Běhalová

Autorka knihy Brnox mě podvedla a zklamala...

Dokončení ze str. 1

Romové hnusní, odporní, nebezpeční a nepřizpůsobiví. Poznal jsem, že autorka o Romech nic neví a svým „literárním dílem“ Romy jen poškodila. Také si myslím, že knihu Brnox nepsal umělec, umělec ten vidí, slyší i mluví srdcem. Umělec by měl ve společnosti vytvářet hodnoty, které by měly národy spojovat, a ne je rozdělovat.“

Na zdrcující kritiku zareagovala autorka knihy Kateřina Šedá, která podle svých slov jinak do facebookových diskuzí nepřispívá. „Nikdy jsem Vás v ničem nepodvedla. Dělal jsem s publicistou Alešem Palánem rozhovor o Vaší práci, které si vážím a rozhovor jsem Vám i poskytla k autorizaci. Stejně tak jako většině lidí v knize, pokud nechtěli být uvedeni anonymně. V knize je spousta velmi pozitivních míst a lidí (pokud mluvíte

o většinové společnosti) na ni reagují přesně opačně, než píšete,“ napsala Šedá.

Gejza Horváth však trvá na svém a do spolupráce s Šedou by už nešel. „Stydím se, že jsem v té knize i já, byť v pozitivním světle. Pro úplnost dodávám, už mnoho Romů vám řeklo to, co i já. To my jsme ti, o kterých jste psala, a my říkáme, co se nám na vaší knize nelíbí a co se nás dotklo. Z morálního i lidského pohledu by bylo vhodné respektovat náš názor a vážně se zabývat otázkou, co s tím a jak dál,“ dodal na sociální síti Gejza Horváth.

Podle Kateřiny Šedé není Brnox štvavá kniha a není jen o Romech, ale o celé lokalitě. „Problém je v tom, že hledáte jen ty negativní věci (těch pozitivních je tam spousta) a jste přesvědčený, že víte, jak ji všichni budou vnímat. Mám ale zce-

la opačné reakce, než píšete,“ brání se Šedá. Na slova o pozitivním hodnocení knihy zareagovala ředitelka Muzea romské kultury Jana Horváthová. „Stále říkáte, že máte jen pozitivní reakce, které v lidech kniha ohledně Romů utvrzuje. Kéž by tomu tak skutečně bylo. Já si dlouhodobě zakládám na tom, že díky svému původu mám stejný výhled na obě strany tohoto konfliktu. Ale mně se za poslední dobu scházejí reakce z neromské čtenářské obce, které mohou shrnout pod výstižné tvrzení jedné z takových dam – již seniorky: „Já jsem se tak nasmála při čtení té knihy, a úplně se mi potvrdilo, co si celý svůj dlouhý život o cikánech myslím.“ Chtělo se mi plakat,“ uvedla na závěr emotivní výměny názorů Jana Horváthová.

Zdeněk Ryšavý

text i foto převzato z romea.cz

Workshop s renomovaným fotografem, autorem nové výstavy v MRK

Hledáme účastníky z ČR a z Německa pro workshopy fotografa Nihada Nina Pušiji, které se uskuteční v Muzeu romské kultury jako doprovodný program k výstavě Parno Gras ve dvou termínech:

1. termín: 13.–14. 5. 2017
2. termín: 16.–17. 5. 2017

Renomovaný fotograf Nihad Nino Pušija bosenského původu dlouhodobě dokumentuje život Romů z republik bývalé Jugoslávie. V současné době žije v Berlíně a na svých fotografiích zachycuje příběhy imigrantů formou dokumentu a portrétů. Ve své tvorbě zpracovává aktuální společenská témata. Jeho fotografický pohled je originálním a citlivým exkursem do života romské komunity. Jeho fotografie mají příběh, který je tvořen časosběrnou dokumentací života daného člověka. Díky tomuto konceptu autor proniká hlouběji do problematiky menšin.

www.fotofabrika.de

Cíl práce:

Seminář umožní účastníkům utvořit si obraz o sobě samých. Zejména mladí lidé mají plné ruce práce se svou vlastní identitou. Vytvoření vlastního obrazu a vědomé vyjádření sebe sama prostřednictvím média může být v tomto procesu užitečným nástrojem.

Deset mladých lidí (Češi, Němci, Romové a neromové) mezi 13–20 lety se vydá s pomocí chytrých telefonů na cestu hledání vlastního obrazu. Vlastními obrazy se myslí autoportréty, ale také fotografie věcí, lidí, zvířat, míst, která jsou důležitá a která si přejeme prostřednictvím dokumentu uchovat. Účastníci budou mít hrazen nocleh a stravu, dostanou příspěvek na dopravu. Kapacita je omezená, každého workshopu se může zúčastnit pouze deset lidí.

text a foto: Muzeum romské kultury

Šperkařská dílna

Srdečně zveme na workshop se šperkařkou Monikou Vontszemüovou, který se koná 30. dubna jako doprovodný program výstavy Poklad Romů/Amare Somnaka/Tajemství romského šperku. Poslední možnost zhlédnout tuto výstavu. Workshop je vhodný pro děti od desíti let a pro dospělé. Rezervace nutná, počet míst je omezen – propagace@rommuz.cz, 775 972 782. Vstup zdarma.

text a foto: Muzeum romské kultury

Jak jsem potkal sám sebe

Byla krásná letní noc, měsíc v úplňku a já jsem seděl sám v parku na lavičce, nad mou hlavou svítily pouliční lampy. Hlavou mi mýjely myšlenky o tom, co mi život dosud dal a vzal. Mohu o sobě říci, že jsem celkem sympatický a slušný člověk, chodím do práce, mám tři dospělé děti, ženu už nemám, je v nebi...

Rád se procházím a občas hraju na kytaru, když mi je smutno, ale už není s kým hrát, všichni moji kamarádi se změnili. Na procházkách přemýšlím o svojí rodině, o našich rodinných návštěvách a uvědomuji si, jak mi chybí. Uchovávám si je v paměti, protože to mi ještě dodává sílu.

Byl den jako každý jiný a já jsem seděl opět sám na lavičce, nebyl jsem nijak zvlášť smutný, ani veselý, jen jsem nechal volně plynout myšlenky...

Najednou jsem před sebou uviděl, jak pomalu přijíždějí koně a vozy, tolik barev pohromadě jsem nikdy neviděl, vozy byly zdobeny květinami, ptáky, sluncem. Učitel jsem teplo ohně a slyšel z dálky zpívající hlasy. Mladý Rom sedl k ohni a začal hrát na strunný nástroj, hrál pomalou smutnou píseň Oj, Devla, le man, bo som čoro... (Oj, Bože, vezmi si mě, protože jsem chudý).

A postupně se přidávaly další a další hlasy, bylo to jako volání o pomoc, žalostná scéna. Ale nekončila tragicky, protože z vozů vyšla krásná dívka, v dlouhých červených volánových šatech, hlavu jí zdobil šátek, přes záda měla přehozený jiný velký šátek s trásněmi, celé její tělo se jakoby třpytilo, vypadala jak anděl, její oči spatřily ty mé. Začala zpívat, tančit, točit se kolem ohně jako plamen, který vás zahřívá a při tom do vás vkládá nekonečnou energii. Její zlaté náušnice, prsteny a její zlatý hlas mě natolik okouzlili, že jsem ztratil pojem o místu a čase.

Nevěděl jsem, jestli je to jen iluze nebo skutečnost. U ohně seděli další lidé, zřejmě rodinní příbuzní. Oblečení byli podobným způsobem jako ta dívka. Možná připravují nějaký rituál, říkal jsem si. Stará žena začala z vozů vytahovat velké kotlíky, které připevnila nad oheň, do nich krouživými pohyby přidávala sušené bylinky a vodu. Potom nakrájela lesní houby a hodila je do kotle. Vůně jídla, které připravovala se zpěvem, mě zanesla zpátky k vůni domova. Rodina mi moc chyběla, i když jsem si to nepřipouštěl a nechtěl propadat depresím, protože jsem potřeboval být nohama pevně na zemi. Jakmile v kotli bublala polévka, stařena podávala jídlo všem ostatním a věřte tomu nebo ne, ani na mě se nezapomnělo.

Jedl jsem s nimi a opravdu, polévka chutnala ještě lépe než od mojí staré babičky. Před jídlem se všichni společně pomodlili: „Devla amaro, pa'likeras tuke vaš o chaben, savo amen diňal. Ačhuv amenca the 'liker amen, Devloro amaro. Amen. (Bože, děkujeme ti za jídlo, které jsi nám dal. Zůstaň s námi a ochraňuj nás, náš milý Bože. Amen.)“ Jakmile všichni dojedli, chlapec posbíral a uklidil náčiní zpět do vozů a vydali se na cestu. Chtěl jsem se za nimi rozběhnout, dohonit je a říct jim, že chci jít s nimi. Ale zůstalo po nich jen prázdno. V tu chvíli jsem se probral, stále jsem seděl v parku na lavičce.

Najednou jsem něco opět ucítil, byl to takový zvláštní nepopsatelný pocit, který se mi rozléval po celém těle. Když jsem otevřel oči, jakoby se na mě dívalo svýma očima malé dítě, které něco chce... Chvíli jsem ho pozoroval a ono mě pozorovalo také, dívali jsme se na sebe a pak šeptem řeklo: „Přijmi mě!“

„Jak přijmout, co a proč? A vůbec, kdo jsi?“ Zakoktal jsem.

Nebyla to bytost, ani zvíře. Ale bylo to naprosto živoucí.

„Přijmi svůj původ, svoji mateřskou řeč, svoje starodávné zvyky a tradice a vyjdi s tím do světa. Jakmile tyto poklady přijmeš, ihned se ti změní život a budeš konečně šťastný. Všechna tvoje minulost bude zapomenuta. Už nebudeš hledat smysl života v lidských příbězích, ale najdeš ho, když začneš svůj život žít.“

V tu chvíli jsem si uvědomil, co tím asi myslí. Mluvil o romství. Vlastně mělo v něčem pravdu, protože můj život byl jako otáčející se kolotoč, už jsem ani nevěděl, kdo doopravdy jsem, vzdálila se mi i naše krásná romská hudba, nechodil jsem ani nikam na zábavy, a přitom jsem tak miloval hudbu. To ani nemluví o dávno protančených večerech na parketu. Případal jsem si jako otrok. Uvnitř sebe jsem však cítil sílu svého romství, které na mě volalo: „Ervin, sikhav, so andre tute hin. (Ervine, ukaž, co v sobě máš.)“ Hlas mi připomínal mě samotného i moji matku.

Spojil jsem se s tím silným hlasem, povstal jsem a poděkoval Bohu za ten okamžik, který mi v dalších dnech dodal tolik odvahy, že jsem v jednom místním podniku uspořádal menší oslavu na počest našeho romství. Také jsem zařídil romské jídlo, kapelu a mluvil o svém ojedinělém zážitku, jak jsem poznal sám sebe.

V práci jsem dal výpověď a otevřel si vlastní podnik, který má za cíl zachovat romské zvyky. Zaměstnal jsem i pár romských žen, které se starají o romskou kuchyni a romské oděvy. A sám jsem začal pracovat se dřevem, vyrábím různé sošky, kreslím obrazy a učím mládež hrát na kytaru. Jsem šťastný hrdý Rom.

Veronika Kačová

Nevidomí maséři

Světlo zůstává světlem, i když ho slepý nevidí.

Lev Nikolajevič Tolstoj

Zaměstnání je pro handicapované obvykle jedním z důležitých pilířů návratu do plnohodnotného života.

Nevidomí spoluobčané patří na trhu práce ke skupině s nejmenšími šancemi. Je to dáno i tím, že odstraňování bariér na pracovišti je v případě nevidomých mnohem nejednoznačnější než například u vozíčkářů. U nevidomých nespočívá bezbariérovost pracoviště v jednoduchém postavení rampy, ale v souboru postojů, a hlavně v ochotě spolupracovníků.

Většinou se nevidomý uchazeč o práci na své budoucí pracoviště vůbec nedostane.

U zaměstnavatelů převažují nejasné obavy a nechuť zkoumat, jak nevidomému práci umožnit.

V České republice žije asi 20 tisíc nevidomých a slabozrakých lidí. Naprostá většina z nich je bez práce. Dále pak je třeba brát na vědomí, že trh práce se v Čechách a na Moravě po roce 1989 značně diversifikoval a že dříve neoficiální „monopol“ organizací zdravotně postižených na určité pracovní zařazení zcela zkolaboval.

Pracovní uplatnění zdravotně postižených je do velké míry spjaté s kulturními tradicemi dané společnosti a ochotou zaměstnavatele podstoupit obtíže spojené s přizpůsobením pracovního místa, případně pracovní náplně zrakově postiženému. Kultura v dané společnosti může hrát při hledání zaměstnání velkou roli. Příkladem může být

častý argument uváděný proti zaměstnávání zrakově postižených – „předsudky zaměstnavatele“. Předsudky jsou často mylně považovány za výsledek minulých negativních zkušeností se zaměstnáváním zdravotně postižených. Výzkumy však tento závěr vyvrací, neboť naprostá většina zaměstnavatelů nejen že považuje zaměstnávání zdravotně postižených za společensky prospěšné, ale jejich zkušenosti se zaměstnáváním zdravotně postižených jsou kladné.

V Brně najdeme chráněnou pracovní dílnu „NEVIDOMÍ MASÉŘI“, kde jednatelem je Pavel Hons, který je sám nevidomý. Tato firma zaměstnává zdravotně hendikepované a lidi s částečnou, nebo úplnou slepotou. Je to chráněná pracovní dílna zaměřující se na zaměstnávání lidí s těžkým zdravotním postižením. Pomáhá jim tak v rozvíjení jejich seberealizace, uplatnění se na trhu práce, využití jejich specifických schopností a dovedností, a to vše ve snaze umožnit jim žít plnohodnotnější a důstojnější život. Pavel Hons (1986) je muž s vysokým sociálním cítěním. Jeho úspěch nespočívá v penězích. Jak říká klasik „rakev nemá kapsy“. V tomto oboru podnikání se mu podařilo to, co málokterému podnikateli. Pavel jako slabozraký se dal na dráhu IT (informační technologie). Tento obor již jako hendikepovaný dělal v běžné škole, nikoli mezi postiženými. Měl dva těžké úkoly. Zařadit se mezi zdravé a dodělat úspěšně školu. Život ale nikomu neustlal na růžích a bohužel ve třetím a závěrečném ročníku došlo k rapidnímu zhoršení zraku, téměř na úroveň praktické slepoty. Když mně toto povídal,

vehnaly se mi slzy do očí, ale nechtěl jsem na sobě dát nic znát. Školu dodělal s úplnou slepotou za pomoci skvělých kantorů. Zřejmě tito učitelé v něm probudili další směr jeho působení a seberealizace. Začal studovat speciální pedagogiku. Touha pomáhat stejně postiženým lidem byla veliká. Mnozí z nás berou „PC“ jako denní chléb, ovšem pro zrakově postižené je alfou a omegou a každé „PC“ musí mít speciální software, který umí: hlasové výstupy (odečítač obrazovky + hlasová syntéza), softwarové lupy (s hlasovou podporou nebo bez ní), programy pro zpracování tištěného textu, programy se speciálními funkcemi... S touto školou by mohl přednášet a učit stejně postižením. Výběr vhodného softwaru a správné zaškolení jsou rozhodujícími faktory, které ovlivní, jak uživatel s počítačem se speciálním vybavením bude spokojen. Cíl byl jasný: usnadnit každodenní život osobám se zrakovým znevýhodněním.

Ovšem Pavel je čínorodý člověk a dodělal si speciální masérský kurz. Kolem sebe měl spousty přátel ze stejným postižením a masérskou školou, kteří hledali uplatnění ve svém oboru. Spásná myšlenka pomoci přátelům a založit chráněnou dílnu zaměřenou na masáže, byla na světě. Jejím cílem je: přinést výstižné a užitečné informace o každém typu poskytovaných masérských služeb. Motivovat klienty k účasti na masáži prostřednictvím příznivých cen, pravidelných výhod a různých slevových akcí. Předložit k výběru širokou škálu nabízených druhů masáží.

I když peníze jsou potřeba, víc než honorář Pavla vždycky potěší poděkování a to, že se někomu uleví od bolesti. Jeho životním i pra-

covním krédem je totiž indické přísloví: Děkuji, že jsem ti mohl dát.

Než začne masírovat, vždy si s každým popovídá. Jednak potřebuje znát zdravotní stav a konkrétní obtíže a jednak je osobní rozhovor ideální způsob, jak s lidmi navázat kontakt a získat si jejich důvěru. Ta je totiž podle něj poloviční zárukou úspěchu.

Mnohokrát se setkal s tím, že mu lidé říkají, jak je jeho slepota pro ně osvobozující. Nestydí se totiž před ním za nedokonalé tělo a s oblečením odkládají často i obal z duše, svěřují se mu se svými problémy a trápeními – a nejen s těmi zdravotními... Jeho zaměstnanci jsou s ním nad míru spokojeni. Jeho pracoviště je bráno jako rodinné zázemí.

Já v této organizaci pracuji jako obchodní referent a recepční.

Organizace nabízí masáže pro firmy a ve firmách včetně poskytování náhradního plnění.

NEVIDOMÍ MASÉŘI mají masážní studio v Brně Bohunicích a na Poliklinice Lesná.

V obou masážních studiích se střídají každý den, a to i o víkendu, zrakově postižení maséři s více jak pětiletou praxí a akreditací ve zdravotnictví. Tito maséři mají profesionální přístup, sensitivnější hmat.

Jejich specializací jsou klasické masáže, které jsou využívány ve zdravotnictví za léčebným účelem při problémech pohybového aparátu, rekonvalescence, rekondice, regenerace a relaxace.

Dále tito maséři umí mimo klasické masáže sportovní masáž, masáž lávovými kameny, baňkování, Havajskou masáž, Dornovu a Breussovou masáž a další...

Roman Dvořáček
foto: Sabir Agalarov

Význam masáže

Masáž ovlivňuje celkový stav organismu, a to jak tělesný, tak duševní. Účinek na tělesnou stránku se projevuje jednak na pokožce urychleným odstraňováním povrchových, zrohovatělých vrstev kůže, podstatným zvýšením vitality kožních buněk a zlepšením jejich činnosti.

Zřejmým je účinek masážních hmatů na ztuhlá místa svalové tkáně. Při naprostém uvolnění svalu a pravidelném masírování lze takové zatvrdliny odstranit. Pokožka se tak stává vláčnou, pevnější, pružnější a tím zpomaluje tvorbu vrásek. V masírovaných tkáních pak dochází rozšířením tepének a žilek ke zvýšení prokrvení doprovázené zčervenáním masírované oblasti. Masáž napomá-

há i k urychlenému vyprazdňování povrchových žil a mizních cév, a tak působí na celkové zlepšení krevního a mizního oběhu a přispívá k usnadnění odtoku zplodin látkové výměny, které vyvolávají únavu. Masáž působí i na soustavu nervovou. Masáž také spouští uvolňování neurohormonů „dobré nálady“, které zase stimulují obranyschopnost těla.

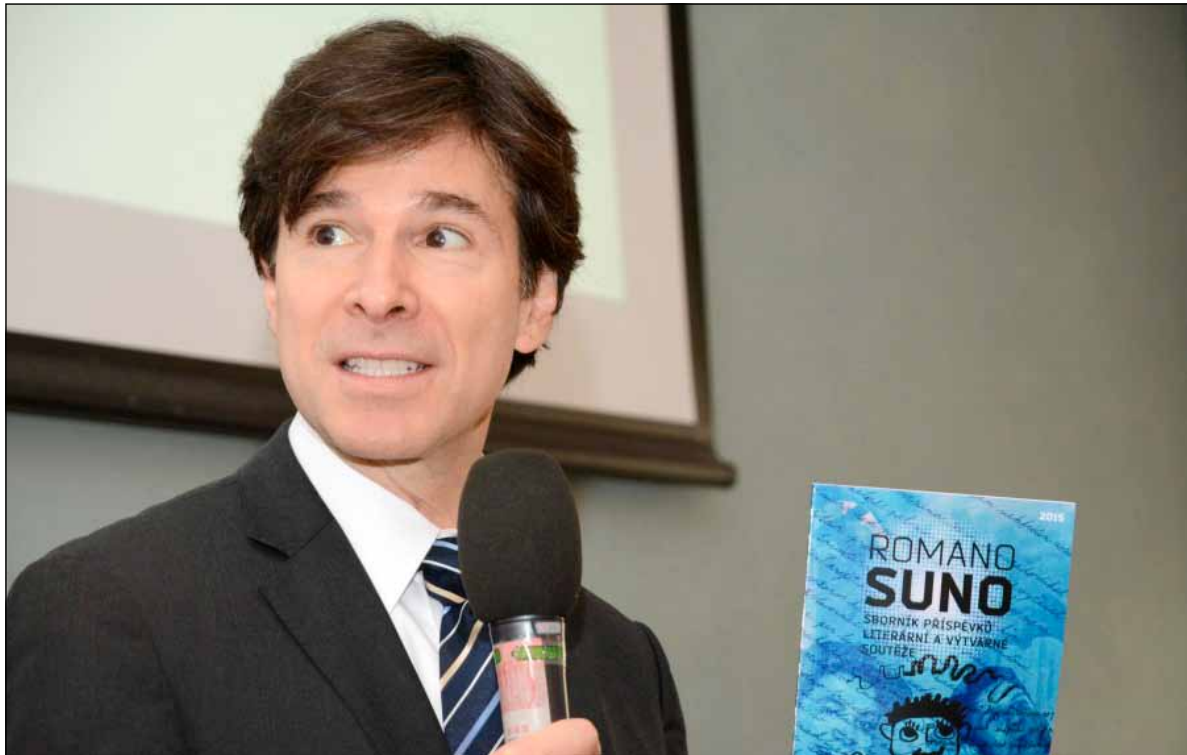
Nejstarší zmínky o masážích pochází z Mezopotámie, ze staré Číny a z Egypta a jsou datovány do doby již od druhé poloviny třetího tisíciletí před naším letopočtem.

Na území Evropy se masáž nejvíce proslavila ve starověkém Řecku, kde ji propagoval hlavně slavný řecký lékař Hippokratés.

O Roma vakeren

**pořad Českého rozhlasu
určený pro Romy. Jeho jednotlivé relace
lze zpětně vyhledat v archivu textů na
www.romove.cz**

20. ročník Romano suno začíná na Mezinárodní den Romů

Kada pribehos hi čačipen. Kada pribehos hi pal miro bratrancos. Miro bratrancos o Milanis avila ke amende te bešel, has les šukar dživipen. Andre škola rado phirelas, bavinelas les futbolis. Has leske čak 13 berš a savori fajta les bares kamelas vaš oda, hoj na has hamižno. So leskero has, ehas o chaben. Savorenca šukares vakerelas. The o gadže les rado dikhenas.

Has jevend. O jiv perelas. Me mira pirañoraha avri pro autobusis užarahas. Phenav lake: „Adadžives pes vareso ačhela.“

Nerozuměli jste? Na konci najdete český překlad...

Nová škola, o.p.s. vyhlašuje jubilejní 20. ročník literární soutěže, která dává mladým romským autorům možnost popsat svět kolem sebe vlastníma očima a ocenit jejich znalost romštiny – jazyka, který se ve veřejném prostoru běžně nevyskytuje. Většinové společnosti pak přibližuje svět romských dětí a zvyšuje povědomí o možnostech romštiny jako plnohodnotného jazyka.

Od roku 1996 docházejí do Nové školy každoročně stovky textů a obrázků. V posledních letech přibyla také autorská videa v romštině.

Témata letošního ročníku se soutěžící dozvěděli 8. dubna – na Mezinárodní den Romů, kdy byla soutěž vyhlášena. Na samotnou tvorbu mají čas do konce školního roku (30. června 2017). Slavnostní vyhlášení nejlepších příspěvků proběhne v první polovině prosince. Nejlepší texty i s jejich českým a anglickým překladem se také objeví ve sborníku Romano suno 2017.

O vítězných příspěvcích rozhodnou romsko-české poroty, napří-

klad prozaička Iveta Kokyová, publicistka a romistka Karolína Ryvolová, básnička Renata Berkyová, výtvarníci Ladislava Gažiová a Antonín Střížek či dokumentaristka Rozálie Kohoutová.

Svoje dojmy z prací dětí shrnuje jedna z porotkyň soutěže, publicistka a romistka Karolína Ryvolová: „V Romano sunu se dostávám k současnější podobě romštiny, než jakou jsem se učila ve škole a jakou jsem zvyklá slyšet a číst od romských pamětníků. Ještě důležitější než setkání se současnou romštinou je pro mě ale příležitost nahlédnout do duše romských dětí a náctiletých, kteří nebojárně popisují svou každodenní drsnou realitu. I když soutěžící zasílají také spoustu veselých příspěvků, které co do kvality romštiny mohou být klidně lepší, drsné příběhy z ubytoven, dětských domovů a nepřátelského školního prostředí se mi zadírají pod kůži a zůstávají se mnou dávno po ukončení soutěže. Moje hlavní poznání za roky v porotě je to, že romské dítě přestává být dítětem daleko dříve než neromské a nesnadnost svého postavení ve společnosti přijímá s nadhledem hodným stoika.“

„Od samého začátku soutěže jejím organizátorům záleželo také na tom, aby se do soutěže mohly zapojit všechny děti. Tak vlastně vznikla výtvarná část soutěže. Děti v ní soutěžily se svými obrázky, které namalovaly na motivy příběhů svých romských spolužáků anebo se výtvarnou formou samy vyjádřily k tématům daného ročníku,“ vysvětluje koordinátorka soutěže Marie Bořkovcová. „Postupem času ale do soutěže začalo přicházet pořád víc a víc obrázků na volná té-

mata. Letos bychom chtěli podpořit původní význam a výtvarnou část soutěže zase blíže navázat na literární texty. Porotci proto letos spíš ocení obrázky, které navazují na texty,“ dodává Marie Bořkovcová.

A na konec slíbený překlad jednoho z příspěvků letošního Romano suna: *Tenhle příběh je podle pravdy. Je to příběh o mém bratrancu. Můj bratranec Milan k nám přišel bydlet, měl hezký život. Chodil rád do školy a měl rád fotbal. Bylo mu 13 let a celá rodina ho měla ráda, protože nebyl lakomý. Co bylo jeho – jídlo! Se všemi mluvil hezky. Měli ho rádi i Češi. Tehdy byla zima. Padal sníh. Já se svojí přítelkyní venku čekám na autobus. Říkám jí: „Dnes se něco stane.“*

Marie Bořkovcová
foto: Romano suno

Témata letošního ročníku

- Soske som rado pro svetos / Proč jsem rád/a na světě?
- Miro suno / Můj sen
- Sostar ačhiľom zoralader / Co tě nezabije, to tě posílí
- Hin lacho, te e famel'ija bari? / Je dobré mít velkou rodinu?
- So šaj o gadže sikhľon le Romendar? A so amen lendar? / V čem by si mohli vzít Češi z Romů příklad a v čem naopak my od nich?

Romano suno 2017 je realizováno díky podpoře Úřadu vlády ČR v rámci dotačního programu „Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků pro rok 2017“.

Obecně prospěšná společnost Nová škola je nevládní, nezisková organizace, která od roku 1996 podporuje inkluzivní vzdělávání menšin, cizinců či jinak sociálně či kulturně znevýhodněných dětí a mládeže.

8. duben byl ustavený jako Mezinárodní den Romů na výročí zakládající schůze Mezinárodní romské unie v roce 1971, kde byla mimo jiné i ustanovena podoba romské vlajky a mezinárodní hymny.

Sar man korkores arakhľom

Ehas šukar linajeskri rat, o čhon ehas andro čhoneskero čhon the me korkoro bešavas andro parkos pre lavkica, upre paš miro šero labonas lampi, andro šero mange ehas pherdo leperiben pal kada, so mange o dživipen diñas the fiľas. Šaj pal peste phenav, hoj som calkom šukar the lacho manuš, phirav andre but'i, ehin man trin bare čhave, romňi man imar nane, hiňi andro ňebos...

Rado phirav avri the varekana bašavav pre gitara, sar mange chin phares, imar nane kaha te bašavel, savore mire kamarata pes ačhile aver. Sar phirav avri, leperav pal miri famiľija, pal amare famiľijakre našťivi the e god'i mange phenel, hoj mange but chibinen. Mukhav len mange andro šero, vaš oda hoj man den mek zor.

Ehas d'ives kajso sar sako, the me hinke bešavas korkoro pre lavkica, nahas mange ňisar phares, aňi žužo nasomas, ča mukhavas lokes te džal mire leperibena...

Ňisostar nič dikhľom paš mande, sar polokes aven o graja le verdanenca, ajci farbi ňigda nadikhľom, pro verdana ehas kreslimen kvitki, čirikle, o kham. Zašundom kerad'ipen khatar jag the šundom dural, sar vareko chudel te giľavel. Terno romano čhavo bešľas paš e jag the chudľas te bašavel loki phurikani giľi Oj Devla, le man, bo som čoro... Jekh pal avreste pes prithovenas aver the aver hanga, ehas oda sar te bi vičindanas varekas pro šegetišagos. Aľe naagorisaľilas bibachtales, vaš oda hoj andal o verdan avľas avri šukar čhaj, andro lolo baro volanovo viganos, pro šero lake ehas khosno, pro dumo lake ehas thodo aver baro khosno, so pre leste ehas trasne, calo lakro teštos sar te bi labolas, dičholas sar andělos, lakre jakha dikhle kole mire. Chudľas te giľavel, te khelel, bonďarel pes maškar jag sar langos, savo tumen taťarel the del andre tumende bari zor. Lakre somnakune čeňa, angrušt'a the lakro somnakuno hangos mange diľiňarde o šero kavka, hoj nadžanavas, kaj som the keci ehin ori.

Nadžanavas, či oda ehin čačes, abo mange džal suno. Paš e jag bešenas aver manuša, šaj oda ehas džene khatar lakri famiľija. Ehas urde kavka sar koľa džuvľi. Šaj keren varesavo ritualos, phenavas mange. Phuri romňi lelas avri khatar verdan bare kotle, save prithoďas pre jag, čhiveľas andre šuťarde čara the paňi. Paľis čhingerďas vešuno gribos the čhidľas len andro kotlos. E pacha khatar o chaben, savo kerlas, hoj peske andre giľavelas, man thoďas pale andre pacha le khereskre. E famiľija mange but chibinel, he te oleske nakamavas te paťal the nakamavas, hoj man te avel deprese, vaš oda hoj mange kampolas te avav zorales pre phuv. Sar pes chudľa e zumin te tavel, ta e phuri romňi chudľas te del sakones o chaben, the paťan abo na, aňi pre mande napobisterde. Chavas lenca, the e zumin chuťinelas mek feder sar kerlas miri phuri baba. Anglo chaben pes savore jekhetane pomodľindam: „Devla amaro, paľikeras tuke vaš o chaben, savo amen diňal. Ačhuv amenca, the ľiker amen, Devloro amaro. Amen.“ Sar savore dochale, o čhavo chudľas te pratinel o kotle, thoďas len andro verdan the odgele pro drom. Kamavas pal lende te denašel, te dohoňinel len, the te phenel lenge, hoj kamav te džal lenca. Aľe naačhiľas lendar nič. Andre koľa chviľa man uštaďom upre, furt bešavas andro parkos pre lavkica.

Ňisostar nič vareso šundom, nadžanav sar bi oda phendomas, koda, so šundom, ta mange džalas andro calo teštos. Sar phundraďom o jakha, dikhelas pre mande peskre jakhenca sar varesavo čhavoro, so vareso kamel... Čeporo pre leste dikhavas, the ov pre mande dikhelas tiž, dikhas pre peste, the paľis polokes phendľas: „Le man!“

„So te lel the soske? The ko sal?“ Našťi davas duma.

Nahas oda manuš, aňi žvirina. Aľe ehas oda but džido.

„Le tiro povodos, tiri nipoški čhib, tire plurikane zvyky the tradiciji, the dža lenca avri andro svetos. Sar koľa barval'ipena leha, mindar pes tuke dživela feder the aveha bachtalo. Savoro tiro čirlatuňipen avela pobisterdo. Imar narodeha o dživipen andro manušesko dživipen, aľe rakheha les, hoj chudeha peskro dživipen te dživel.“

Sar kada šundom, ta mange doavľas, hoj džanav, pal soste leske džal. Vakerlas pal o romipen. Ehas les andre varesoste čačipen, vaš oda hoj miro dživipen ehas sar kolotočis, imar aňi nadžanavas, ko čačes som, odgeľas mange he amaro šukar bašaviben, naphiravas nikhaj pro zabavi, the kavka dikhavas rado o bašaviben. Aňi nadav duma pal kada, keci čirla खेलavas. Akana man šunavas sar otrokos. Andre peste čujinavas, savi bari zor man ehin andro miro romipen, savo pre mande vičinlas: „Ervin, sikhav, so andre tute hin.“ O hangos mange leperlas mira da. Thoďom man jekhetane kole bare hangoha, ušťiľom the paľikerďom le Devloreske vaš kaľa chviľa, savi man diñas bari zor, hoj kerďom avri andro jekh than andro amaro foros oslava perdal amaro romipen. Tiž kerďom avri romano chaben, e kapela, the vakeravas pal koda, so pes mange ačhiľas, sar man korkoro prindžardom.

Andre but'i man premukhle the phundraďom mange miro podňikos, savo majinel te ľikerel romano sikhľipen. Diňom but'i varesave romane džuvľijen, save pes starinen pal e romaňi kuchňa the romane grati. The korkoro chudľom te kerel but'i le kaštenca, kerav pherdo soški, kreslinav kipoca the sikhavav le ternen te bašavel pre gitara. Som bachtalo Rom.

Veronika Kačová

www.romea.cz

**Informační portál o všem,
co se děje ve světě Romů**

BRNĚNSKÁ MUZEJNÍ NOC

20. 5.

Program viz: web muzea a www.brnenskamuzejninoc.cz (koncert Gitany před muzeem, jam session u ohně na dvoře muzea, čtení z knihy Matéo Maximoffa Sudba ursitorů a další). Vstup zdarma.

23. 5. v 17.00

Autorské čtení a autogramiáda spisovatelky Kateřiny Dubské. Čtení ze sbírky povídek Malé záznaky se uskuteční ve spolupráci s nakladatelstvím Jota. Akce se koná v rámci festivalu Meeting Brno. Vstup zdarma.

GHETTOFEST

10. 6.

Komentované prohlídky stálé expozice i přechodné výstavy. Výtvarná dílna pro děti a rodiče. Akce se koná v rámci pouličního multižánrového festivalu Ghettofest: ghettofest.cz.

15. 6. v 18.30

Filmový večer s projekcí filmu Tulakóna (1986, Jana Ševčíková) a následná beseda. Film natočený na 16 mm kameru vznikl na motivy pohádky romské spisovatelky Tery Fabiánové. Café Bar Scala, Moravské nám. 3.

Všechny programy se konají v Muzeu romské kultury, není-li uvedeno jinak. Změna programu vyhrazena.

VOLNÉ VSTUPY DO VÝSTAV

4. 4. v rámci Týdne romské hrdosti

20. 5. při příležitosti Mezinárodního dne muzeí v rámci Brněnské muzejní noci.

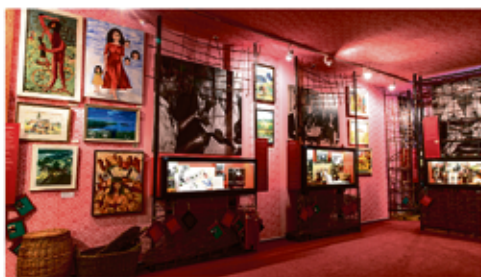
MUZEUM
ROMSKÉ
KULTURY

Muzeum romské kultury, s. p. o.
Bratislavská 67, 602 00 Brno
tel.: 545 571 798, mobil: 775 972 782
e-mail: propagace@rommuz.cz
www.rommuz.cz
www.facebook.com/muzeum.romske.kultury

MUZEUM
ROMSKÉ
KULTURYduben
až červen
2017

STÁLÁ EXPOZICE „PŘÍBĚH ROMŮ“

Dějiny Romů od Indie po současnost. Po domluvě komentované prohlídky v ceně vstupného.

PŘECHODNÉ VÝSTAVY

POKLAD ROMŮ AMARE SOMNAKA

Tajemství romského šperku

do 30. 4. 2017

Historické zlaté a stříbrné šperky i současná tvorba úspěšných romských designerek poprvé k vidění na jednom místě.

DOPROVODNÝ PROGRAM K VÝSTAVĚ „POKLAD ROMŮ“

6. 4. v 17.00

Módní přehlídka oděvní značky Gypsy MaMa a šperkařky Nicole Taubinger, akce se koná při příležitosti Týdne romské hrdosti. Nádvoří Místodržitelského paláce, Moravské nám. 1a, Brno. Vstup zdarma.

9. 4. v 15.00

Tvořivé dílny pro děti i dospělé inspirované výstavou, výroba šperků z tradičních i netradičních materiálů. Rezervace nutná, počet míst je omezen: lektor@rommuz.cz, 545 972 782. Akce se koná při příležitosti Týdne romské hrdosti. Vstup zdarma.

30. 4. v 15.00

Workshop se šperkařkou Monikou Vontszemovou, dílna je určena dětem od 10 let a dospělým. Rezervace nutná, počet míst je omezen: propagace@rommuz.cz, 775 972 782. Vstup zdarma.

NIHAD NINO PUŠIJA / PARNO GRAS

12. 5.–24. 9. 2017

SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ: 11. 5. 2017 v 17.00

Výstava fotografií Nihada Nina Pušiji, fotografa bosenského původu žijícího v Berlíně, autor dlouhodobě dokumentuje život Romů z republik bývalé Jugoslávie včetně příběhů romských imigrantů v Německu. V rámci doprovodného programu proběhnou dvě komentované prohlídky.

DALŠÍ VEŘEJNÉ AKCE

TÝDEN ROMSKÉ HRDOSTI

3.–9. 4.

OSLAVY MEZINÁRODNÍHO DNE ROMŮ V BRNĚ

7. 4. v 14.30–18.00

Hlavní program na Moravském náměstí (taneční i hudební vystoupení, stánek MRK, aktivity pro děti, občerstvení)

1. 4.–2. 5.

Příběh Romů – dějiny Romů na 35 výstavních panelech foyer Sálu Břetislava Bakaly, Žerotínovo nám. 6, Brno. Vstup zdarma.

5. 4. v 9.00–15.00

Kolokvium k tématu tzv. cikánského tábora v Letech u Písku. Historikové se budou zamýšlet nad nacistickou genocidou Romů a její připomínkou. Vstup zdarma.

5. 4. v 16.00

Veřejná debata: Genocida Romů v období druhé světové války a její připomínání. Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, budova B2, místnost 23, Gorkého 14, Brno. Vstup zdarma.

24. 4. v 14.00–17.00

Jom ha-soa. Veřejné čtení jmen obětí holocaustu a infostánek MRK na prostranství před Místodržitelským palácem, Moravské náměstí 1a, Brno.

13. 5.

Pietní akt v Letech u Písku (vzpomínka na oběti protektorátního koncentračního tábora pro Romy). Odjezd autobusu v ranních hodinách od muzea, program viz: web muzea. Rezervace nutná: sekretariat@rommuz.cz, 545 581 206.

Adresa redakce Romano hangos
a Společenství Romů na Moravě

Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srnm.cz
číslo účtu: 230 0066 1977/2010

Nová romská
kuchařka

Když navštěvujete cizí kraje a poznáváte odlišnou kulturu, zůstaňte ve vás jistě dojem nejen z toho, co jste zažili, viděli nebo slyšeli, ale také z toho, co jste ochutnali. K poznávání svého okolí a zachycování nových dojmů zkrátka intenzivně využíváme všechny smysly. A gastronomie je rozhodně nedílnou součástí svébytnosti každého národa. Platí to i o Romech.

Jak vypadá tradiční romská kuchyně

Tradiční romská kuchyně je založená na poměrně úzkém okruhu výročních surovin. Nicméně je poctivá a velmi chutná. Hodně se v ní opakují zcela běžné potraviny jako brambory, paprika, zelí nebo mouka. To současně znamená velkou výzvu pro ty, kteří se nebojí vzít vařečku do ruky. Stále zůstává poměrně málo míst, kde lze originální romskou jídla ochutnat. Uvařit si je tak můžete s klidem zkrátka sami. Jsou na postup i čas poměrně nenáročná, takže spoustu receptů navíc zvládnou i ti, kteří si se sporákem zase tak důvěrně prozatím netykají.

Nasyťte nejen žaludek, ale i mysl

A pomoci vám v tom může i nová kuchařka, která se právě rodí. Chcete s tradičními i méně známými recepty oslovit nejen příznivce gastronomie, ale všechny, které zajímá romská kultura, historie a rádi by trochu hlouběji pronikli do autentické atmosféry tohoto etnika.

Jejími spoluvytvářci se stanou právě ti, jejichž kořeny se snaží znepovídat. Byla by totiž škoda dát v této publikaci prostor pouze jedinému autorovi. Kuchařku tak vytvoří nejen recepty, ale i příběhy sesbírané křížem krážem celou Českou i Slovenskou republikou. Text pak doplní řada fotografií. Ty, které se do knihy nevejdou, najdou spolu s dalšími zajímavými příběhy, na něž už na papíře nezbyl prostor, svoje místo na webu, aby o ně čtenáři nezůstali ochuzeni.

Kuchařka tak napomůže rozšířit povědomí nejenom o romské kuchyni, ale také o bohatém dědictví tohoto mnohdy neprávem přehlíženého národa. Které si rozhodně zaslouží zachovat, byť pod vlivem majoritní společnosti dochází ke stále výraznějšímu stírání původních zvyklostí.

Pomoci projektu, aby mohl vzniknout, můžete i vy, a to tím, že si vyberete jednu z odměn, například právě novou romskou kuchařku na tomto odkaze.

Vydávání Romano hangos
podporuje Ministerstvo kultury ČR

Romano hangos / Romský hlas. Vychází s podporou Ministerstva kultury České republiky. Vydává Společenství Romů na Moravě. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. E 8154.

Redakce: Sabir Agalarov (šéfredaktor) romanohangos@gmail.com; Alica Heráková, Jan Horváth-Döme, Karel Holomek. Sazba: Radim Šašinka. Elektronická verze: www.srnm.cz. Redakční rada: Roman Čonka, Prešov;

Alica Heráková, Brno; Drahomír Radek Horváth, Děčín; Ivona Parčiová, Brno; Barbora Antonová, Brno; Margita Racová, Brno. Adresa redakce: Bratislavská 65a, 602 00 Brno, tel.: 545 246 673, e-mail: rhangos@volny.cz.

IČO vydavatele: 44015178. Bankovní spojení: Fio banka, číslo účtu: 2300661977/2010. Tiskne: Samab press group, a.s., Cyrilská, Brno. Rozšiřuje: Kongrestakt Brno.